

เทศน์เช้า วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ในปัจจุบันนี้เรายังมีชีวิตอยู่ เห็นไหม เราประมาทเล่นเล่อกัน นี่มันนอนใจ นอนใจใน ชีวิตทุกๆ คน นี่แล้วแสวงหาอย่างนี้ เราแสวงหาของเราละ ถ้าเราไม่แสวงหาของเรา เราก็จะ นอนไปตามกระแส เวลาโลกเจริญง โลกเจริญ เดียวนี้ความเป็นอยู่คุณภาพชีวิตดีมาก แต่ก่อน เรามองโบราณ คุณภาพชีวิตของคนโบราณก็ทุกข์ขี้ยาก แต่ในปัจจุบันนี้เรามองว่าคุณภาพชีวิต เราดี แต่ไม่มองมุมกลับเลย

สมัยโบราณนี่นะ เวลาคุณภาพชีวิตของเขา เขาอยู่กับธรรมชาติ เขาอยู่กับสิ่งที่เป็นอากาศ บริสุทธิ์ ถ้าอย่างนี้ในชีวิตของเขา เขาไม่ได้สารพิษแบบเรา เรามีสารพิษนะ ในชีวิตประจำวัน เราต้องมีหน้าที่การงานของเราที่ถูกต้อง ชีวิตของเราคืออะไร ถ้าชีวิตของเรา เราแสวงหาอย่าง นั้น มันก็ได้สภาวะแบบนั้นแหละ เห็นไหม

นี่คนเราไม่ได้เกิดมาแล้วดีด้วยการเกิด คนเราเกิดมาไม่ได้ดีด้วยการเกิดนะ คนเราเกิดมา ดีด้วยการประพฤติปฏิบัติ ดีด้วยการแสวงหาของเรา ถ้าเราไม่แสวงหาของเรา คนเกิดมา คนทุกข์ คนยาก คนมั่งมี คนเกิดมาคาบช้อนเงินช้อนทองมาก็มี ใช้อย่างนั้นเป็นเรื่องบุญกุศล เรื่องบาป อกุศล เรื่องการสร้างมาอันนั้นเราไม่วัดกัน เราวัดกันว่าการเกิดมาชีวิตนี้สำคัญอย่างยิ่ง แล้วถ้า ชีวิตสำคัญ เราจะรักษาชีวิตของเราได้อย่างไร?

รักษาชีวิตนะ คุณเวลาเรากินอาหาร เรากินอาหารเพื่อประทังชีวิต เราก็ว่าอาหารนี้เป็น ชีวิต เราลืมไปเลยว่าถ้าเราไม่หายใจแค่ ๕ นาทีเราก็ตายแล้ว เวลาหายใจไม่ออก เวลากินอาหาร เข้าไปปิดหลอดลมนั้นก็ตายแล้ว อาหารที่ละเอียดกว่านั้นมีอีกมากมายมหาศาลเลยที่เราไม่ เห็น อย่างเช่นอากาศก็เป็นอาหารอันละเอียดอย่างหนึ่ง แล้วคุณธรรมในหัวใจ สิ่งที่ทำให้เราไม่ ขัดข้องหมองใจ ธรรมในหัวใจ อาหารอันละเอียดอย่างนี้ไม่มีใครมองเห็นมันได้เลย

นี่กิเลสมันลึกลับซับซ้อนอย่างนี้ ลึกลับซับซ้อนนะ แล้วจิตลึกลับซับซ้อนกว่านั้นอีก เพราะอะไร? เพราะกิเลสมันครอบงำจิตอยู่ แล้วครอบงำจิตอยู่ แล้วจิตมันอยู่ที่ไหนล่ะ? ถ้าจิตไม่

อยู่ที่ไหน? ทั้งๆ ที่ของมีกับเรา เราเกิดมานี้เราเกิดมาจากธาตุ ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิวิญญาณ วิญญาณที่เป็นปฏิสนธิที่มันปฏิสนธิเกิด กับวิญญาณที่เรารับรู้กันอยู่นี้มันวิญญาณอายตนะ วิญญาณนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย มันสิ่งกระทบ วิญญาณเกิดขึ้นคือการรับรู้ การรับรู้นี้เป็น สัตยชาติญาณเท่านั้นแหละ มันไม่ใช่ปฏิสนธิจิตหรือ ถ้าปฏิสนธิวิญญาณมันอีกตัวหนึ่ง

นี่วิชาปัจฉยา สังขารา สังขาราปัจฉยา วิญญาณัง จิตเดิมแท้ที่ส่องใส นี่ตัวที่จิตเดิมแท้ที่ ส่องใส นั่นแหละคือตัวปฏิสนธิจิต ตัวที่ส่องใส ตัวที่เศร้าหมอง ตัวที่ไปเกิดไปตาย เห็นไหม ตัว ไปเกิดไปตายมันอยู่ในอะไร? มันอยู่ในเรา ถ้าใครทำความสงบของใจเข้าไป พอจิตมันสงบเข้า ไป นี่จิตนี้ส่องใสๆ ใครส่องใส? ถ้าไม่ส่องใสมันก็สงบธรรมดา มันก็เข้าใจตัวมันเอง

นี่คุณค่าของชีวิตอยู่ที่นี้ คุณค่าของชีวิตนะ ถ้าคุณค่าของชีวิต นี่ทำคุณงามความดีขนาด ไหน โยมมานั่งอยู่ที่นี้ในปัจจุบันนี้นะ ตอนนีเราเท่ากันนะ ในกระเป๋าของคนเราเท่ากัน ชีวิตนี้ เท่ากัน ไอ้ทรัพย์สินเงินทองอยู่ที่บ้าน ถ้าปัจจุบันนี้จิตมันใช้สอยได้ไหม? ปัจจุบันนี้ เพราะเราเคย เดินป่านะ เวลาอยู่ในป่า มันเหมือนกับที่ว่าคุณภาพชีวิต การเดินป่าของเรา เราจะรู้จักชีวิตของเรา ไหม? ธรรมชาติเรามีแหล่งน้ำไหม? เราจะดำรงชีวิตของเราได้อย่างไร?

การดำรงชีวิตของเรา ไอ้เงินนี้มันสมมุติขึ้นมา ไอ้สิ่งที่เป็นสมบัติพัสถานมันสมมุติ ขึ้นมา แต่มันจริงตามสมมุตินะ มันมีคุณค่า จริงๆ เงินมีคุณค่ามาก คนต้องแสวงหา แสวงหามา เพื่อความมั่นคงของชีวิต แต่ขณะที่เราไปเดินป่า เราไปนี้เราไม่ได้พกติดตัวมา ในปัจจุบันนี้ ทางโลกเขาเจริญ พยายามทำให้สะดวกสบายที่สุด ให้รู้ดเอา ให้อะไรเอา ให้สะดวกที่สุดเลย เพื่อ อะไร? เพื่อคุณภาพชีวิตไง แต่สุดท้ายแล้วนะ ถ้าทำให้จนเราเสียนิสัย นิสัยของเรานั้นนะ การใช้ สอย การกระหมัดกระแห่ม การประหยัดมัธยัสถ์ นี่มันคุณสมบัติของผู้ดีนะ

เรารู้จักประหยัดใช้สอยไหม? คุณอย่างทรัพยากรเขาให้ใช้พอสมควร เราอย่าใช้มาก เรามี โอกาสใช้ได้มาก แต่เราเสียสละอย่างนี้ นี่คุณธรรมมันเกิดตรงนี้ไง แต่ถ้าเรามีโอกาสใช้มาก เรา จะใช้มาก คนอื่นเขาจะมีโอกาสใช้ ไม่มีโอกาสใช้เรื่องของเขาส่งนี้มันเป็นการเหยียบย่ำ เป็นการ ทำลาย ทำลายเรานะ ไม่ใช่ทำลายเขาเลย เพราะอะไร? เพราะทำให้เสียนิสัย ถ้าทำให้เสียนิสัย เคย ทำบ่อยๆ ครั้งเข้าเป็นจริตนิสัย

เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เราอยากจะทำสมาธิง่ายๆ เราอยากจะมีปัญญาขึ้นมา แต่เราไม่ได้ ฝึกฝนของเราขึ้นมาเลย เราปล่อยตามสบายของใจ ใจนี้ปล่อยตามสบายของมัน จะคิดอย่างไรก็

เรื่องของมัน อย่างนี้เราว่าเป็นความอิสราฟไป อิสราฟอย่างนี้อิสราฟของกิเลสต่างหากละ กิเลสมันเหนือความคิดเรา กิเลสมันควบคุมความคิดเรา แล้วกิเลสมันก็ใช้เราไปตลอดเวลา เห็นไหม แต่ถ้าเป็นมรรคละ? ความอยากนี่ว่าเป็นกิเลสไหม? ความอยากในคุณธรรม ธรรมกับกิเลสไป ถ้าเป็นธรรมขึ้นมามันก็เป็นความอยาก อาศัยอย่างนี้ อาศัยความคิดเรานี้แหละ ความคิดอันนี้เราอาศัยมันแล้วเป็นคุณธรรมขึ้นมา

ดูสิอย่างเราคิดดี คิดในการเสียสละ คิดในการเห็นน้ำใจของคนอื่น การเห็นน้ำใจของคนอื่น ทำความดีเพื่อดีนี่นะ โอ้โฮ สุดยอดเลยนะ เพราะอะไร? เพราะการกระทำอย่างนั้นคนเขารู้ คนเขาเห็น คุณสิคนเขามีบุญมีคุณกับเรา เราตกทุกข์ได้ยาก มีคนช่วยเหลือเจือจานเรา ยิ่งถ้าตกทุกข์ได้ยาก คนเจือจานมันจะมีคุณค่ามาก พอมีคุณค่ามันฝังมาในหัวใจนะ ถ้าฝังมาในหัวใจ เห็นไหม คุณธรรมมันเกิดอย่างนี้ไป

สิ่งที่เป็นคุณธรรมอันละเอียด เราเห็นเป็นของที่หายากๆ กัน เราจะไปเห็นแต่วัตถุกัน วัตถุชีวิตเป็นอย่างนั้น ถ้าเราเข้าใจชีวิตของเรา เราแสวงหาของเรา แค่วเวลาเขาไปพักผ่อนกัน เขาไปเที่ยวป่าเที่ยวเขา เขาไปได้อากาศบริสุทธิ์มา เขาดีใจกันมากเลย นี่แค่อากาศบริสุทธิ์นะ แต่ถ้าเราได้ใจที่บริสุทธิ์ละ? ถ้าใจที่มันไม่มีความเศร้าหมองในหัวใจ มันจะฝังไปในความรู้สึกของเรา อันนี้ นี่ถ้าเป็นสันตภิสุทธิโก การฝังของใจ ใจได้ประสบสิ่งใดที่มันมีคุณค่าขึ้นมา มันจะฝังอยู่ในหัวใจ ใครจะพูดหรือไม่พูดอย่างไรมันเรื่องของเขา แต่ใจเรารับรู้ของเรา ถ้าใจเรารับรู้ของเรา นี่มันพัฒนาตรงนี้ไป

นี่คุณภาพชีวิตอยู่ที่นี้ต่างหาก เราไปมองคุณภาพชีวิตแต่ข้างนอก ทำไมพระชุกงค์เรา อยู่ป่าอยู่เขาทำไมมีความสุขละ? กษัตริย์ในสมัยพุทธกาลนี่ออกบวช เวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้วนี่ว่า “สุขหนอ สุขหนอ สุขหนอ” เวลาเป็นกษัตริย์ไม่พูดว่าสุขเลย เป็นกษัตริย์นี้รับภาระนะ แยกภาระของประชาชน แยกภาระของสังคม แยกภาระทั้งหมดเลย แยกรับไว้บนบ่าคนเดียว นี่เวลาจักรพรรดิ ขุนนางแก้ว ขุนพลแก้ว เขาทำเพื่ออะไรละ?

จักรพรรดิ เวลาจักรมันยังหมุน หมุนเข้าไป ถ้าบุญบารมียังอยู่ แต่ถ้าจักรมันเริ่มช้าลง ยังต้องออกบวช ออกบวชเพื่อจะสร้างสมบุญญาธิการต่อไป ถ้าไม่ออกบวช สิ่งนั้นมันจะกลับกินธรรมชาติ คุณสิสมัยโบราณเราได้ยินไหม? เวลาที่มันเป็นลับแลต่างๆ ที่เวลาเขาจะใช้ด้วยโถโอ

ขาม เวลาเขาจะมืงานกัน เขาไปเอาออกมาจากถ้ำ แล้วเขาไปกินในถ้ำ แล้วเวลาคนเราทุจริตออกมาแล้วไม่ไปกิน ถ้านั้นปิดเลย

นี่ก็เหมือนกัน สมบัติจักรพรรดิก็เหมือนกัน มันจะเป็นไปตามอำนาจวาสนา เราก็ว่าเป็นไปไม่ได้หรอก มันเป็นเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้ สิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ เวลามันตายไปมันพิสูจน์ได้ไหมล่ะ? เวลาไปตายๆ ตายแล้วก็ตายสูญ ตายสูญแล้วตายเกิด แล้วเกิดมาอะไรมาเกิดถ้าตายสูญ ถ้าตายสูญความรู้สึกเราต้องสูญไปด้วยสิ เวลาเราทุกข์ขึ้นมา นี่ทุกข์ต้องไม่มีสิ เวลาทุกข์เราต้องเสียดลอะได้สิ เราต้องมีความเข้มแข็งสิ เวลาจิตมันคิณะมันจะเข้มแข็งได้ เวลาทุกข์เราไม่ทุกข์หรอก เรามีปัญญา เราแก้ไขของเราได้ แต่ถึงเวลากรรมมันให้ผลคอตกละเลยนะ คอตกละเลย เพราะสิ่งต่างๆ มันแก้ไขไม่ได้ มันแก้ไขไม่ได้เพราะอะไร? เพราะเหมือนกับโรคที่ไม่มียาไง

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นไป เห็นใหม่ คุณลักษณะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นลักษณะ เป็นทฤษฎี เป็นเครื่องดำเนิน แต่เราไม่เคยฝึกไว้เลย เวลาเราพูดกัน ธรรมะนี้เราเข้าใจไปหมด ทุกคนเวลาพูดธรรมะนี้ปากเปียกปากแฉะเลยนะ แต่เวลาความเกิดที่ในหัวใจไม่มีใครเอาไว้ได้เลย เพราะอะไร? เพราะมันขาดการฝึกฝนไง เราขาดการฝึกสติไง เราว่าทำบุญกุศล ทำทานกัน เราเสียดลกัน เราเป็นชาวพุทธกัน ทำไมเราไม่ได้ผลตอบแทนเลย

ได้แน่นอน เพราะมันเป็นอมิส มันถึงเวลามันต้องเป็นไป กรรมเก่า กรรมใหม่ กรรมเก่าที่เราเกิดมานี้ เห็นใหม่ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นคน สิ่งที่เกิดมานี้อะไรพาเกิด? ถ้าไม่ใช่บุญกุศลพาเกิดนะ มันต้องเกิดแน่นอน สสารต้องมีแน่นอน แล้วมันต้องแปรสภาพมันไปตลอดเวลา แล้วถ้าไม่เกิดเป็นมนุษย์มันก็ต้องเกิดเป็นสถานะต่างๆ ตั้งแต่เทวดา อินทร์ พรหมลงไปถึงสัตว์เดรัจฉาน ตั้งแต่คนรัก อเวจี มันต้องเกิดแน่นอนเพราะมันมีอยู่ มันมีอยู่ ของมันมีอยู่ มันต้องมี ตายไปแล้ว นี่เพราะมันยังมีความรู้สึกอยู่ ธาตุรู้มันยังมีอยู่ สสารที่ความรู้สึกนี้ธาตุสำคัญตัวพลังงาน

เวลาพระสารีบุตร เห็นใหม่ ชีวิตนี่คืออะไร? ชีวิตนี่คือพลังงาน พลังงานตั้งอยู่ตลอดเวลา คือตั้งอยู่บนอายุที่มันสืบต่อ ถ้าชีวิตนี้มันขาดการสืบต่อมันก็ดับไป ดับไปมันก็แปรสภาพใหม่สภาพใหม่ตลอดไป แต่ถ้าเราย้อนกลับเข้ามา เราพิจารณาของเราเข้าไป เราไปเห็นสภาวะแบบนี้เห็นของเราตามความเป็นจริง นี่เรารู้ของเรา ถ้าเรารู้ของเราเราก็ไม่สงสัยของเรา เราเห็นคุณสมบัติของเรา

นี่เพราะเราไม่รู้ไง พอเราไม่รู้ เราก็ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเป็นสภาวะแบบนั้น มันก็มีความเชื่ออันหนึ่ง ความเชื่อก็ทำให้เกิดศรัทธา เกิดศรัทธาเราก็พยายามแสวงหาของเรา เพราะอะไร? เพราะเราจะพ้นจากทุกข์ของเราขึ้นมา ถ้าพ้นจากทุกข์ขึ้นมา นี่คนเราไม่ใช่ดีที่การเกิดนะ คนเราดีที่การกระทำ คนเราดีที่ที่ตั้งสัจจะความจริง ตั้งแต่มีสัจจะ มีสัจจะกับตัวเอง จะทำอะไรก็ทำจริงทำจริงขึ้นมา

คนทำจริงทำจริงขึ้นมา เห็นไหม มันก็เป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา คนเราทำไม่จริงไม่จริง ผิดวันประกันพรุ่ง รู้อยู่แต่ทำไม่ได้ รู้อยู่แล้วมันไม่ทำ รู้อยู่แล้วมันไม่ฝึกฝน นี่ธรรมะรู้ไปหมดเลย แต่ทำขึ้นมาเป็นผลประโยชน์ของเราไม่ได้ เพราะอะไร? เพราะมันไม่มีความจริงใจกับเรา ทุกข์นี้ทำไมมันไม่ทุกข์

ทำงาน คำว่าทำงาน งานของโลก คุณถือบางแห่งต่างน้ำ ทำงานหนักไหม? บริหารจัดการสิ เสรียดไปหมดเลย นี่แล้วเราก็มารู้เพื่อนของเรา กำหนดจิตของเราให้มันพักให้ได้ นี่งานทางโลกนะ แล้วนี่งานจะชำระกิเลส งานจะล้างจากภายใน คุณดูความสกปรกจากภายนอก เห็นไหม ใครก็รักษาให้เราได้ ความสกปรกจากภายใน คุณเวลาอย่างข้างใน ในร่างกายของเรา เราจะทำความสะอาดอย่างไร? เราจะใช้อะไรเข้าไปทำลายให้มันสะอาดขึ้นมา ให้มันหมดไปจากเชื้อ

นี่ก็เหมือนกัน ในเรื่องของจิต ในเรื่องของความรู้สึกจากภายใน ถ้าปัญญา โลกุตตรปัญญา มันจะเกิดอย่างไร? ความเป็นไปของเราจะเกิดขึ้นมาอย่างไร? มันต้องมีการกระทำของมัน มีการกระทำนะ ถ้าไม่มีการกระทำ ไม่มีมรรคญาณ กิจจญาณ สัจจญาณ ในชั้นมัจจุฯ บอกไว้ชัดเจนมากเลย สัจจะความจริง กิจจญาณ กิจที่เกิดการกระทำ ถ้าเกิดการกระทำ ทำถูกต้อง การกระทำจากภายในขึ้นมา นี่คุณภาพชีวิตมันเป็นอย่างนี้

ถ้าคุณภาพชีวิตอย่างนี้ นี่มรรคญาณมันเกิดอย่างนี้ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ขึ้นมา เราทำกันไปมันเป็นเรื่องการรักษาความสะอาดจากภายนอก อารมณ์ของใจไม่ใช่ตัวใจ อารมณ์ของใจกับใจต่างกันนะ นี่ใจมันเกิดขึ้นมา ถ้าไม่มีตัวใจ อารมณ์จะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร? ไม่มีตัวหลัก ไม่มีตัวภพ ไม่มีตัวสถานที่ตั้ง สิ่งที่เกิดขึ้นมันเกิดบนสถานที่ตั้งอะไร? มันไม่มีสถานที่ตั้งมันจะเกิดได้อย่างไร?

นี่ก็เหมือนกัน นี่ภวาสวะ ตัวภพ ตัวเกิด ตัวตาย ตัวจิตปฏิสนธิมันอยู่ที่ใคร? นี่มันอยู่ที่ไหน? แล้วมันอยู่ที่ไหน เวลามันแสดงตัวออกมาไม่เคยเห็น ไม่มีใครเคยเห็นมัน ไม่มีใครเคยรู้จัก

มัน ทั้งๆ ที่มันอยู่กับเรานี้แหละ ทั้งๆ ที่เป็นของเรา ทั้งๆ ที่อยู่ในหัวใจของเรา นี่ไงเพราะมัน
ส่งออก มันเป็นไปตามธรรมชาติของพลังงานที่ต้องส่งออกไป แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าทวนกระแสกลับมา

ทวนกระแสกลับมา เห็นไหม คุณเวลาที่ว่างงานที่แสนยาก เพราะงานมันละเอียดอย่างนี้
มันถึงว่า คุณเดินจงกรม เคลื่อนไหวตลอดเวลาเพื่อให้จิตสงบนี้ทำได้อย่างไร? เคลื่อนไหวไปนะ
แต่จิตสงบ กับเราเคลื่อนไหวไป คุณนักกีฬาที่เขาวิ่งแข่งขันสิ เขาแข่ง เขาได้เหรียญทองนะ เขาวิ่ง
ชนะทำเวลาได้ดีด้วย แต่เขาได้อะไรขึ้นมา เขาก็ได้รางวัลของเขา เราเดินจงกรม เห็นไหม เราเดิน
จงกรมเพื่ออะไรล่ะ? เราเคลื่อนไหวอยู่ แต่จิตมันหยุดได้ หยุดได้อย่างไร? นี่ถ้าจิตมันหยุดได้
แล้วจิตมันหยุดได้ หยุดในทางจงกรมมันมีความสุขอย่างไร? ความสุขอย่างนั้นเพื่ออะไร?

นี่การเคลื่อนไหว แต่ผู้ที่มีสติสัมปชัญญะ มีสติควบคุมใจนะ แล้วย้อนกลับเข้ามาตัวของ
มัน ย้อนกลับเข้ามาตัวของมัน นี่พลังงานตัวนี้มันจะเพิ่มพลังงานของมัน พลังงานที่สะสมกับ
พลังงานที่ส่งออก ธรรมชาติเป็นพลังงานที่ส่งออกๆ ส่งออกตลอดเวลา แต่พลังงานที่สะสมๆ เรา
เคลื่อนไหวอยู่แต่มันสะสมขึ้นมา มันย้อนกลับมา สิ่งที่เร็วที่สุดคือความรู้สึก คือจิต สิ่ง
ที่เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด แล้วมันหยุดนิ่งได้พลังงานมันเกิดอย่างไร?

ถ้าพลังงานเกิดอย่างไร เราจะรู้ตัวอย่างไร? เราจะมิต้อย่างไร? เราจะบริหารจัดการมัน
อย่างไร? เราจะย้อนกลับมาวิปัสสนาอย่างไร? เราจะเกิดโลกุตตรปัญญาขึ้นมาได้อย่างไร? นี่
คุณภาพชีวิตมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมานะ ถ้าคุณภาพชีวิตเกิดขึ้นมาในหัวใจของเรา เห็นไหม นี่
เป็นประโยชน์กับเรา เราต้องทำทาน เตรียมพร้อม เตรียมให้มันศรัทธา ให้มันเปิดบ้าน เปิดประตู
เปิดหน้าต่างให้อากาศถ่ายเท ถ้าไม่เปิดบ้าน เปิดประตูหน้าต่างมันจะอับเฉา หัวใจถ้าไม่ได้มีบุญ
กุศล มันไม่เปิดประตูหน้าต่างออกมา ในบ้านเราจะอับขึ้นนะ

จิตก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่มีการเสียสละ เราไม่มีการบริหารจัดการมันจะอับขึ้น มันจะ
สะสม มันจะมีของหมักหมมในหัวใจ สละทานออกไปเพื่อเปิดให้สถานที่มันโปร่ง อากาศมัน
ถ่ายเท อากาศถ่ายเทเตรียมพร้อม ความสะอาดเตรียมพร้อม แล้วตั้งสติขึ้นมาให้ได้ นี่ทาน ศีล
ภาวนา แล้วเกิดภาวนาขึ้นมา จะทำบุญกุศลขนาดไหนก็แล้วแต่ ถึงสิ้นสุดกระบวนการของมัน
ถ้าเราไม่มีการบริหารจัดการ เราไม่ทำความสะอาดของใจ ใจมันสะอาดขึ้นมาได้มันก็เป็นบุญ
กุศล

นี่ที่ว่าเกิดดี เกิดชั่ว เกิดสภาวะต่างๆ ก็เกิดแบบนั้น เพราะทำดีก็เกิดดีไปเรื่อยๆ อาศัยความดีไปนะ นี่เราถึงไม่ประมาทในชีวิตของเรา ทำความดีก็เป็นบุญกุศล บุญกุศลนะ มันเสียดลนะ มันทำให้บ้านเราสะอาด มีความโล่งโปร่งใจ มันเป็นบุญกุศล แต่ถ้าจะดีกว่านั้น เราต้องทำของเราให้มันมีทรัพย์สมบัติด้วย

มีสมบัติคืออริยทรัพย์จากภายใน ถ้าอริยทรัพย์จากภายใน เรามีสมบัติ เรามีทุกอย่างพร้อมนะ เราจะไม่ตื่นตื่นไปกับโลกเลย โลกจะตื่นตื่นไปขนาดไหน โลกจะพลิกฟ้าคว่ำดินขนาดไหน หัวใจดวงนี้พ้นจากกิเลส พ้นจากโลก พ้นจากวิญญูะ ไม่อยู่ในวิญญูะ ไม่ไปกับโลก โลกจะเป็นอย่างไรเรื่องของเขา เรามีที่อยู่ของเรา เรามีความสุขของเรา แต่ถ้าเราไม่มีจุดยืนอย่างนี้ โลกเคลื่อนไหวขนาดไหนเราต้องอาศัยเขา เพราะอะไร? เพราะเราต้องอยู่บนโลก เราต้องอาศัยเขา เราก็ก้าวหน้าไปกับเขา อยู่กับโลกโดยเหนือโลก กับอยู่กับโลกโดยโลก เราอยู่ในสภาวะแบบใด เราต้องตั้งสติของเรา

ชีวิตเรามีโอกาสเลือก ถ้ามันมีโอกาสมีทางเลือกอย่างนี้ เราจะมีสติสัมปชัญญะอย่างไร? เราจะแสวงหาอย่างไรให้ชีวิตเรามีหลักมีเกณฑ์ไว้ มันจะมีคุณค่า เกิดมาไม่เสียเปล่า เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ แล้วเราได้ใจ นี่เข้าไปในห้างสรรพสินค้า แล้วเราจะมีอะไรเป็นสมบัติของเราออกมา เกิดมาชาติหนึ่ง เราตายไป เห็นไหม นี่เกิดมาชาติหนึ่งก็มาเข้าไปในห้างสรรพสินค้า ตายชาติหนึ่งก็ออกไปจากห้างสรรพสินค้าเท่านั้น

นี่ภพชาติเป็นอย่างนี้นะ เข้าห้างนั้น ออกห้างนี้ เข้าสถานที่นั้น ออกสถานที่นี้ไปเรื่อยๆ ของเรา ถ้าเรามีบุญกุศลของเรา มันก็ไปสุขไปสบาย ถ้าเรามีบาปอกุศลของเรา มันก็ไปมีหน้าที่รับใช้เขา ไปทำงานทุกข์ทนเข้ใจตลอดไป นี่สิ่งนี้มันมีแน่นอน ในชีวิตเราก็เหมือนกัน ทั้งชีวิตมันก็มีสภาวะนี้ยืนยงอยู่แล้ว ถ้าประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สิ่งนี้มันเป็นความจริงขึ้นมา เป็นสันติภูมิ โท กังวานกับหัวใจ ไม่ต้องมีใครมาหลอกมาลวงเราเลย เราจะรู้ของเราเอง เอวัง